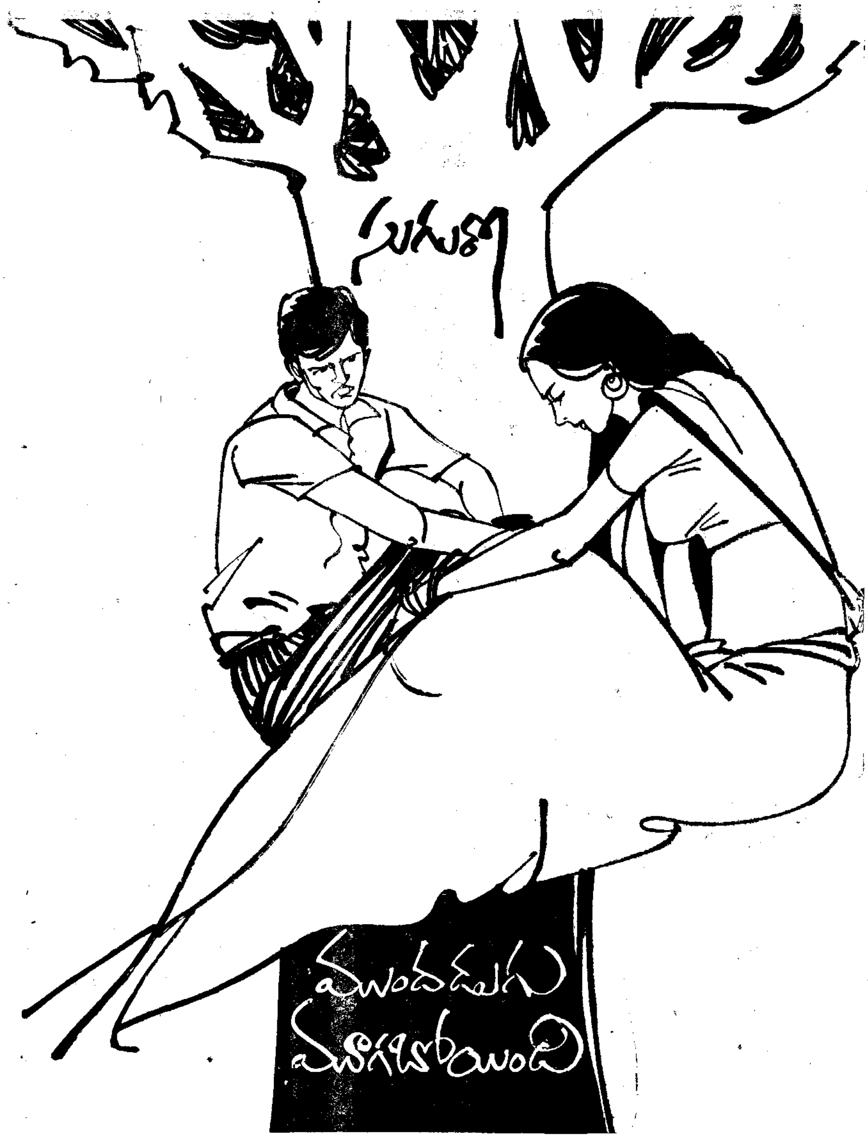

రంజీత వాళ్ళింట్లో బయట లాన్‌లో కూర్చున్నారు వాసుదేవరావుగారూ కౌసల్య.

కౌసల్య పెద్దకూతురు, రంజిత ఇరగంట క్రితమే స్నేహితురాలింటికని చెప్పి వెళ్ళింది. రమేష్ గీతా అదే లాన్‌లో వాళ్ళ స్నేహితులతో బేడ్‌మింటన్ ఆడుకుంటున్నారు. వాసుదేవరావుగారు, కౌసల్య కుటుంబానికి చాలా పూర్వ పరిచితులు, సన్నిహితులు. కౌసల్య భర్త నారాయణరావుగారికి మంచిస్నేహితుడు. నారాయణరావుగారు అకస్మాత్తుగా హార్ట్ ఎటాక్‌తో చనిపోయాక కూడా అడపాదడపా వచ్చి స్నేహితుని కుటుంబం మంచి చెడ్డలు కనుక్కుంటూంటారు.

ప్రస్తుతం కౌసల్య, వాసుదేవరావుగారి మధ్య మౌనమే తాండవిస్తున్నది. ఏదో చెప్పదలుచుకున్నది చెప్పలేక కాఫీ సిప్ చేస్తున్నారాయన. ఆయనేం చెపుతారో వినదామని నిరీక్షిస్తూ కూర్చుంది కౌసల్య.

కాఫీ్పేనయ్యాక తెగించి ఆయనే అన్నారు "మనం తీసుకున్నం నిర్ణయం మంచిది కాదేమో అనిపిస్తున్నదండీ" అని.

కౌసల్య కొంచెం తృళ్ళిపడినా ఏం జవాబు చెప్పలేదు - ఆయనవేపు ప్రశ్నార్థకంగా చూడడం మినహా.

వాసుదేవరావుగారే మళ్ళీ అన్నారు "మనం తీసుకున్న నిర్ణయం మన్ననే మావాడితో చెప్పాను. విని వాడు మనస్సులో ఏమనుకున్నాడో తెలీదు కాని ముఖం వెంటనే పాలిపోయింది. తరువాత యెంతడిగినా ఈ విషయంలో తన అభిప్రాయం ఏం చెప్పలేదు. నీ కిష్టంలేకపోతే చెప్పు మానేయటానికి నాకేం అభ్యంతరం లేదని ఎన్నిసార్లు యెన్ని విధాలుగా నొక్కి చెప్పినా వాడు అభిప్రాయం చెప్పకుండా ఉన్నాడు. పైగా యెవరితోనూ మాట్లాడడు. ముభావంగా ఉంటున్నాడు. ఏదో తనలోనే తాను బాధపడుతున్నట్టున్నాడు.

"పోనీ ఆ బాధేదో నాతో చెప్పొచ్చును కదా! వాడి తరహా చూస్తుంటే మన నిర్ణయం నచ్చినట్లు కన్పించడంలేదు. కారణం ఏదయినా కావచ్చు. బహుశా ఆ కారణమే చెప్పడం ఇష్టంలేదేమో. మీరేమంటారు?"

కౌసల్య ఏమని చెప్పడానికి అసలు తాము తీసుకున్న నిర్ణయంలో తన ప్రమేయం చాలా తక్కువ. ఆరోజు ఆయన ప్రశ్నకు జవాబుగాకూడా అన్నీ తనే మాట్లాడి నా అభిప్రాయం ఏమిటంటే, తనుకూడా ఆలోచించి అంతా సబబుగానే అనిపించి "దీనికి పిల్లలు ఇష్టపడతారా" అనిమాత్రం అంది.

"పిల్లలు యిష్టపడితేనే. మీకేమైనా అభ్యంతరముంటే నిర్మొహమాటంగా చెప్పండి" అన్నారాయన. నిజానికి తనకూ ఏం అభ్యంతరం కనిపించక 'సరే'నంది కౌసల్య. ఇపుడు మళ్ళీ ఆ నిర్ణయం సరయినది కాదని ఆయనే అంటున్నారు. తనేం అనగలదు. తనింకా పిల్లలకీ విషయాన్ని చెప్పనేలేదు. అందుకనే ఈ రోజు ఆయనలా అంటూంటే "తొందరేముంది. మంచి చెడులు అన్నీ ఆలోచించే రండి నిర్ణయానికి" అంది కౌసల్య.

"మీరింకా రంజితకి చెప్పలేదా విషయం?" అడిగారాయన.

"లేదు."

"మంచిది. కొన్నాళ్ళు మరేం చెప్పొద్దు" అని హెచ్చరించి లేచారు వాసుదేవరావుగారు.

అప్పుడే వచ్చిన రంజిత ఎదురయింది వాసుదేవరావుగారికి. ఎప్పటిలా నవ్వుతూ పలకరించక గబగబా లోపలికి దారితీసింది.

* * *

ముందురోజు రంజితని కాలేజి గేట్ దగ్గర కలిపి మర్నాడు సాయంత్రాం ఆరింటికి ఫలానా పార్కుకి రావలసిందిగా, ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడవలసిందని చెప్పి వెళ్ళాడు మనోహర్.

అసలంతకు ముందు వారం రోజులనుంచే మనోహర్ ప్రవర్తన తమాషాగా మారిపోవడం గమనించింది రంజిత. చూసి చూసి తనే అడుగుదామనుకుంటోంది సంగతేమిటని. ఇంతలో తనే రమ్మన్నాడు. సరే చూద్దాం ఏమంటాడో? ఏమంటాడు? మా నాన్న మన

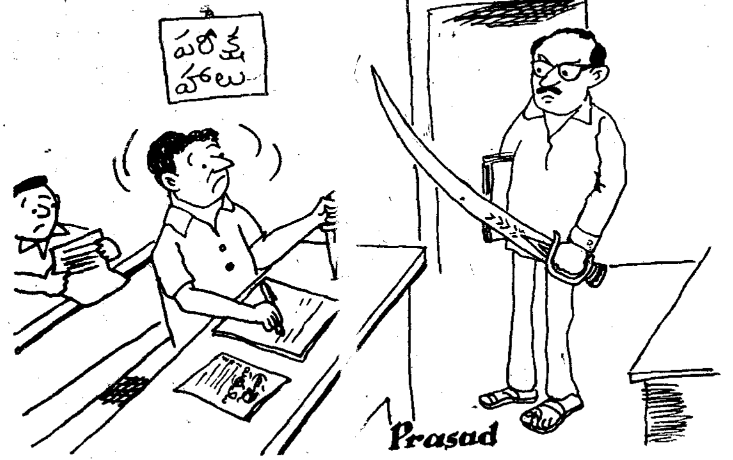

పెళ్లికి ఒప్పుకోవటం లేదంటాడా? కా
ఆయనలా అనటానికి అవకాశం లేదే. త:
రెండు కుటుంబాలూ ఒకళ్ళకొకరు ఏవిషయ
లోనూ తీసిపోరు. కులం, జాతి, అంత
ఏవిధంగా చూసుకున్నా. మనోహర్‌కి చదు
అయిపోయి మంచి ఉద్యోగంలో వున్నాడు
తనకీ రెండు మూడు నెలల్లో ఎమ్.ఎస్.
అయిపోతుంది. తను మనోహర్‌కి తగదా
ఆయన దృష్టిలో ఏ విషయంలో తగదు
చదువులోనా? రూపు రేఖల్లోనా? అంత స
లోనా? ఏమో చూడాలి. మనోహర్ ఏ
చెపుతాడో? తమ ఇద్దరి పెళ్ళి విషయంల
పెద్దవాళ్లకి యెలాంటి అభ్యంతరం వుం
దనుకొనే ఇన్నాళ్లు ఇంత చనువుగా వున్నారు

ఎంత ఆలోచించినా తనని మనోహర్
తండ్రి కోడలిగా స్వీకరించకపోవడానికి ఎట
వంటి బలమైన కారణం కనిపించడం లేదు.
ఆయనకి తను నచ్చకపోతే రూపురేఖల్లో
నయినా నచ్చకపోవాలి. లేకపోతే తన నడ
వడిక, స్వభావం నచ్చకపోవాలి. రెండోది
అనుకోవడానికి అసలు ఆస్కారం లేదు.
తమ రెండు కుటుంబాల మధ్య స్నేహం
ఇరవయ్యేళ్ళ నాటిది. తన తండ్రి పోయేట
ప్పుడు వారి స్నేహం యెలా వుండేదో
ఇప్పుడూ అలాగే వున్నది. తనను స్వంత
కూతురులాగే భావిస్తారాయన.

మరి ఎక్కడ?....యెందుకు వచ్చింది ఆయన అభ్యంతరం. ఛ! అసలు తన పిచ్చి, ఇదంతా తన ఊహాగానమే కానీ ఇంకా మనోహర్ చెప్పాల్సిన విషయం రేపు. అదేమిటో వినకుండా తనిలా వూహించి కలవర పడటం ఏమిటి?

కాలేజి దగ్గర కలసి మనోహర్ తనని మర్నాడు కలుసుకోమని చెప్పిన దగ్గర్నుంచి రంజిత మనసు పరిపరివిధాల పోతున్నది. ఇలాగే రకరకాలుగా ఆలోచిస్తూ కాలేజినుంచి ఇంటికి వచ్చింది. తల్లివచ్చి పలకరించినా అలాగే అన్యమనస్కంగానే వుండిపోయింది. తల్లి ఎన్ని రకాలుగా కారణం అడిగినా ఏమని చెప్తుంది తను.

* * *

మర్నాడు మనోహర్ చెప్పిన సమయానికి ఓ పది నిముషాలు ముందే వెళ్ళింది పార్కుకి, ఆత్రుత అణచుకోలేక. మనోహర్‌కి అంతకంటే ఆత్రుతగా ఉండికాబోలు అప్పటికే వచ్చి తనకోసం నిరీక్షిస్తున్నాడు.

మనస్సులో యెలా ఉన్నా పైకి మాత్రం చిరునవ్వు నవ్వుతూ 'హాయ్' అంది. 'హాయ్' అన్నాడు కాని ఎక్కడా వుత్సాహం లేదు. గంభీరంగా వున్నాడు మనోహర్. రానున్నది ఎలాంటిదయినా చాలా పెద్ద విషయమే అనుకున్నది రంజిత.

మౌనంగా ఇద్దరూ కొంతదూరం నడిచి వెళ్ళి, ఒక పొద దగ్గర తను కూర్చుని రంజితని కూర్చోమన్నాడు లెక్చరర్ ముందు ఒక బుద్ధిమంతురాలయిన విద్యార్థినిలాగా వెంటనే చతికిల బడింది.

ఏం చెబుతాడో అని మనస్సులో గుబులుగా వున్నా, ఆ చెప్పేదేదో వెంటనే చెప్పకుండా, ఆ పోజులు ఏమిటి అని అనుకుంటున్నద రంజిత.

ఇద్దరిమధ్యా నిశ్శబ్దం తాండవిస్తున్నది. క్షణం ఒక యుగంలా అనిపిస్తున్నది రంజితకి. ఒకటి, రెండు క్షణాలు గడిచినా, మనోహర్ యేమీ అనకపోయేసరికి ఇబ్బందిగా కూర్చున్న చోటునే అటూ ఇటూ కదిలింది. ఏమిటీ మానవుడు యెదురుగా మరో మనిషి వున్నదని మర్చిపోయి అలా దిక్కులు చూస్తాడేమిటి?

ఒకసారి గొంతు సకిలించింది.

కాస్త సర్దుకుని రంజితవేపు చూశాడు. వదిలేస్తే మళ్ళీ దిక్కులు చూడటం మొదలెడతాడేమో అని తనే కదిలించింది రంజిత.

"ఏమిటి మనోహర్? మాట్లాడాల్సిన విషయం వుందని రమ్మంటూ పిల్చినవాడివి. వచ్చి అప్పుడే అరగంటయినా మాటామంతీ లేకుండా కూర్చుంటే నన్ను ఏమనుకోమంటావు?"

మాట్లాడక తప్పలేదు మనోహర్‌కి. "అదే ఆలోచిస్తున్నాను రంజూ. చెప్పింది విని నీవు తట్టుకోగలవా అని" 'తప్పదు. ఎలాగోలా చెప్పెయ్యాలి. ఇంకా ఈ బరువు మనస్సులో వొక క్షణం కూడా వుంచుకోలేను' అని అనుకున్నాడు మనస్సులో.

'తన ఊహ నిజమే నన్నమాట, ఈ పెళ్ళికి వాళ్ళ నాన్న వొప్పుకుని ఉండరు. అందుకే అంత బాధ పడుతున్నాడు చెప్పడానికి' అని మనస్సులో అనుకుంటూ—

"ఫర్వాలేదు చెప్పు మనోహర్. మహా అయితే ఏమయి ఉంటుంది? మీ నాన్నగారు మన పెళ్ళికి ఒప్పుకోవడం లేదు అంటావు. అంతేనా? క్రితం కొన్ని రోజులనుంచీ నీ ప్రవర్తనచూసి నేను భయపడుతూనేవున్నాను ఇలాంటిదే యేదో జరగనున్నదని. కనీసం ఆయన ఏం అభ్యంతరం చెప్పాడో చెప్పు. వింటాను. నేను నీకు తగనా? ఏ విషయంలో. కులంలోనా? సాంప్రదాయంలోనా? అంతస్తా? చదువులోనా? రూపురేఖల్లోనా? ఎందులో చెప్పు."

మొదట్నుంచి తనెంత ఊహించినదే ఐనా మనోహర్ యెదుటపడేసరికి నిబ్బరంగా ఉండలేక పోతున్నది రంజిత. ఆఖరిమాట అంటూ వుంటే గొంతు వణికింది. కానీ రంజితని ఆశ్చర్యపరచిన విషయం ఏమిటంటే తను పలికిన ప్రతి వాక్యానికీ అసహనంగా అడ్డంగా తల వూపుతున్నాడు మనోహర్.

"ఎంత పిచ్చిదానివి రంజూ! ప్రేమా, పెళ్ళికి ఇవి తప్పితే వేరే ఆటంకం ఉండదనుకున్నావు. నువ్వేకాదు. నేనూ అలాగే అనుకున్నాను. కానీ నేనుచెప్పేది వింటే ఇవేవీ కారణాలు కాకపోయినా అసలు మన పెళ్ళి జరగడం అసంభవ మంటావు నువ్వే."

ఇంక తనను తను నిగ్రహించుకోలేక

పోయింది రంజిత. "ప్లీజ్! ఆ చెప్పే దేదో త్వరగా చెప్పు. ఇంక ఈ సస్పెన్సు నేను భరించలేను" అంటూ మనోహర్ భుజాలు పట్టుకొని కుదిపేసింది.

"చెప్తాను. చెప్పి తీరాలి. విని తట్టుకో గలిగే శక్తి నీకున్నా లేకపోయినా చెప్ప కుండా నా మనసులోనే వుంచుకుని దాచే శక్తి నాకులేదు. మా నాన్న...."

"ఊ.... చెప్పు!"

"మా నాన్న, మీ అమ్మగారు వివాహం చేసుకుందా మనుకుంటున్నారు." ఆ ఖాస్తా అని గట్టిగా ఊపిరి వదిలాడు మనోహర్. కాని రంజిత ముఖం చూడడానికి ధైర్యం చాలలేదు.

మనోహర్ చెప్పింది ముందు తలకెక్క లేదు రంజితకి. విన్నది మెదడుకి ఎక్కాక షాక్ తగిలినట్టుగా కూర్చున్న చోట నుంచి వెనక్కి పడ్డట్టయి తమాయించుకుంది

"ఇది నిజమా!" అన్నది వీలైనంత నిబ్బరంగా. ఎక్కడో నూతిలోంచి వినిపిస్తు న్నట్టుంది రంజా గొంతుక. మౌనంగా అవు నన్నట్టు తల వూపాడు మనోహర్.

"అంటే...."

"అంటె రేపు యీ వివాహం అయితే మనిద్దరం అన్నా చెల్లెళ్ళమవుతా మన్న మాట. అంతే." గిరుక్కున రంజిత వేపుతిరిగి ఆమె ముఖంలోకి చూస్తూ అన్నాడు. మనోహర్‌కి యిది అప్పుడే పాతబడిన విషయమేమో. వస్తున్న దుఃఖం అణచుకుంటున్నట్టు కళ్ళు ఎర్రబారినాయి.

రంజితలో ఎలాంటి భావమూ కలడం కదలడంలేదు. కలలోనయినా ఊహించని విషయం వినడము వలన మెదడు మొద్దుబారి పట్లయిపోయింది. మళ్ళీ యిద్దరికీ మాటలు కరువయినాయి. కొన్నిక్షణాలు యెవరి ఆలో చనల్లో వాళ్ళుండిపోయారు.

"లే రంజా! ఇళ్ళకి వెళదాం. రాత్రి అయిపోయింది. చూడు, మరోమాట వింటు న్నావా! ఇవాళ రాత్రి బాగా ఆలోచించి నీ నిర్ణయం ఏమిటో రేపు సాయంత్రం .. అబ్బ అంతదాకా నేను ఆగలేను. రేపు అయితే కాలేజీకి సెలవుపెట్టు. పదింటికల్లా కే రా. తెలిసిందా! వింటున్నావా?" అంటూ రంజి తతో చలనం కలిగించడానికి ప్రయత్నిస్తు న్నాడు.

తెలిసిందన్నట్లు తలవూపి కూర్చున్న చోటు నుంచి లేచింది రంజిత. తలెత్తి మనోహర్

వేపు చూడాలన్నా జంకుగావుంది. జరిగిన దాంట్లో తన తప్పులేదు. మనోహర్ తప్పు లేదు. పరిస్థితి అలా వచ్చిందంతే.

రంజితని వాళ్ళింటి మలుపుదాకా దిగబెట్టి మర్నాడు పదింటికల్లా తప్పకుండా కలుసుకో మని మరోసారి గుర్తుచేసి తను ఇంటిముఖం పట్టాడు మనోహర్.

* * *

నారాయణరావుగారితో స్నేహం కలిసే నాటికే వాసుదేవరావుగారిభార్య చనిపోయింది. భార్య పోయేనాటికి ఆయనకి ఒక్కడే కొడుకు మనోహర్. పదేళ్ళవాడు. నారాయణరావు, కౌసల్యకి అప్పుడు రంజిత ఒక్కర్తేను. ఎనిమి దేళ్ళ పిల్ల. గీతా, రమేష్ మరో నాలుగేళ్ళు పోయాక పుట్టారు. నారాయణరావు పిల్లలు మనోహర్ ఒక ఇంట్లో పిల్లలల్లే మెలిగారు. రంజిత పదిహేనేళ్ళప్పుడు యెప్పుడూ ఆరో గ్యంగా వుండే నారాయణరావు సడెన్‌గా హార్ట్ యెటాక్‌వచ్చి పోయారు. తండ్రిపోయే నాటికి రంజిత కొంచెం జ్ఞానం తెలిసిన పిల్లే కాని గీతా రమేష్ యింకా చిన్నపిల్లలు. ఆయన పోయేనాటికి మంచిస్థితిలోనే వుండే వారు. ఆయన పోయిన తరువాత కౌసల్య తన ఒక్కర్తి చేతిమీదుగానే పిల్లలందర్నీ పెంచి పెద్దచేసి తగిన చదువులు చెప్పిస్తు న్నది.

కౌసల్య స్వతహాగా అభ్యుదయ భావాలు కలది. ఒకప్రక్క కుటుంబాన్ని వొక్కర్తే లాక్కువస్తూనే మహిళాసమితి సభ్యురాలిగా, మరేదో సోషల్ వెల్‌ఫేర్ ఏసోషియేషన్‌లో ముఖ్యమైన సభ్యురాలిగా ప్రతి సాంఘిక కార్యక్రమంలోనూ తనకు చేతనయిన సహా యము చేస్తూవచ్చింది.

కౌసల్య భావాల్ని అర్థంచేసుకొని ఆవిడ చురుకుదనాన్ని, కార్యదీక్షను ప్రశంసించే వ్యక్తులలో రంజితకూడా వుంది. తల్లి అంటే అమితమైన ప్రేమ, అనురాగం, భక్తి, గౌరవం. తల్లి ఏ పనిచేసినా, ఏ నిర్ణయం తీసుకున్నా యుక్తాయుక్తాలు ఆలోచించి కాని చెయ్యదని గట్టి నమ్మకం.

స్వతాహాగా అభ్యుదయ భావాలు కలది కాబట్టే వాసుదేవరావుగారు తమ పునర్వివాహ ప్రస్తావన తెచ్చినపుడు కాదనడానికి కారణం కనిపించలేదు. కాని ప్రస్తుతం ఎదిగి యెద గని మన సంఘంలో ఈ పని చెయ్యాలంటే చాలా గుండె ధైర్యం ఉండాలని తెలీక పోలేదు. అన్నీ ఆలోచించే తెగించింది కౌసల్య.

తల్లి మనోభావాలను అర్థం చేసుకుంది కాబట్టి, ఆవిడ తీసుకున్న నిర్ణయంలో తప్పేం కనిపించలేదు రంజితకి.

ఎటొచ్చీ, ఒక ఇంట్లో పిల్లలల్లే మెలుగు తున్నారు. అన్నా చెల్లెళ్ళలా ఉంటారనే అను కున్నారు కానీ అప్పటికే రంజిత మనో హర్ ప్రేమించుకుని పెళ్ళి కూడా చేసు కుందామనుకుంటున్నారని కౌసల్యకి వాసు దేవరావుగారికీ తెలీదు. తమ తల్లీ, తండ్రీ పునర్వివాహం చేసుకుంటా మనుకుంటారని కలలో కూడా ఊహించలేదు రంజిత, మనో హర్. అందువలనే పరిస్థితింతదాకా వచ్చింది.

మర్నాడు ప్రొద్దున తన నిర్ణయం చెప్ప మన్నాడు మనోహర్. ఏమని చెప్పాలి తను

అని ఆలోచించసాగింది రంజిత. నిజంగా, మనస్ఫూర్తిగా తన తల్లి వాసుదేవరావుగారితో పునర్వివాహానికి ఒప్పుకుంటే కాదనడానికి తనెవరు. తల్లి చేసే ప్రతిపనిపై తనకి నమ్మకం ఉంది. వాసుదేవరావుగారంటే గౌరవం, ఆత్మీయతా రెండూ ఉన్నాయి.

కానీ; రేపు వీరిద్దరూ పెళ్ళి చేసుకుంటే తనూ మనోహర్ అన్నా చెల్లెళ్ళ వరసవు తారు. అనుకోవడానికే ఘోరంగా ఉన్నది. నిజమే. కానీ ఏమిటి చెయ్యడం? అటు వాసు దేవరావుగారు, కౌసల్యల వివాహమైనా అవాలి ఇటు రంజిత మనోహర్‌ల వివాహమైనా అవాలి. రెండూ జరగాలన్నదే అసంభవం అసమంజసం.

అయినా తప్పదు. తన తల్లి ఈ వివాహం చేసుకున్నాక నిజంగా సుఖపడుతుందను కుంటే తను మనోహర్‌ని పెళ్ళి చేసుకోదు అంతే. అదే చెయ్యాలి.

ఎవరినో ప్రేమించి, మరెవరినో పెళ్ళి చేసుకుని ప్రేమించినవాడిని మర్చిపోయి కనీసం మర్చిపోయినట్లు ఆత్మవంచన చేసు కోవడం యింకా తేలిక.

కానీ ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుందామను కున్నవారు, ఒకర్ని ఒకరు అన్నా చెల్లెళ్లుగా భావించడం, అంతకంటె ఘోరమైన ఆత్మ వంచన మరోటి లేదేమో. తను ఈ జన్మలో మనోహర్‌ని అన్నగా భావించలేదు. అయినా అలా భావించినట్లు నటించి ఆత్మవంచన చేసుకున్నందువలన తన తల్లి సుఖపడు తుంది. పెద్ద వయసులో పిల్లలు ఎవరిదారిన వాళ్లు వెళ్ళిపోయాక ఒకరికి ఒకరు తోడు నీడగా ఉంటారు అనుకుంటే తను ఈ వివాహానికి అడ్డు చెప్పకూడదు.

తను మనోహర్ని పెళ్లి చేసుకోనందు వల్ల వచ్చే నష్టం ఏమీ లేదు. మనోహర్‌కి తగిన పిల్ల దొరక్కపోదు. కానీ అమ్మకి వాసుదేవరావుగారిలా అర్థం చేసుని, తోడూ నీడలా మరొకరు దొరకడం యింక సంభవం కాదు.

తన నిర్ణయం విని మనోహర్ హర్షిస్తా డని నమ్మకం లేదు. కానీ ఈ నిర్ణయానికి వచ్చాక తృప్తిగా ఉంది. ఎదురుగా రోజూ మనోహర్‌ని చూస్తూ గతం మర్చిపోలేదు. కనుక తనే ఎమ్. ఎస్. సి. అయ్యాక పై చదువుకో, ఉద్యోగానికో, మరో చోటికి వెళ్లి పోవాలి. ఒకప్రక్క తృప్తిగా ఉన్నా మనో హర్‌కి తన నిర్ణయం చెప్పాలంటే యిప్పుడు దుఃఖం వస్తున్నది రంజితకి.

ఈ ఆలోచనల్తో రాత్రంతా నిద్రపోలేదు. తల్లి కూడా అదోలా ఉండడం గమనించింది కానీ కారణం అడగలేదు తను. ఊహించ గలిగింది. ఎప్పుడో తెల్లవారేవేళ్టికి ఒక్క కునుకు పట్టింది.

* * *

మర్నాడు పదింటికి మళ్ళీ అదే పార్కులో అదే పొద దగ్గర తన ఆఫీస్‌కి సెలవపెట్టి వచ్చి, రంజితకోసం నిరీక్షిస్తూ కూర్చున్నాడు మనోహర్.

ఏమిటో? తమ కథంతా ఇలా అనుకోని విధంగా అడ్డం తిరిగిందేమా! అని బాధపడు తున్నాడు. ఈ సమస్యకి పరిష్కారం ఎలాగా అని ఆలోచిస్తూ రంజిత అభిప్రాయం ఎలా ఉంటుందోనని అదుర్దాపడుతూ మాటి మాటికి చేతి గడియారం చూసుకుంటున్నాడు ఇంకా రంజిత రాలేదేమా అని చికాకు పడుతూ.

సరిగ్గా అప్పుడే పార్క్‌గేట్ దాటి రంజిత తన దిక్కునే రావడం గమనించాడు మనోహర్. వచ్చి అతనికి కొంచెం దూరంగా తలొంచుకుని కూర్చుని గడ్డిపరకలు తెంపడం మొదలెట్టింది రంజిత. క్రితం రోజు మనో హర్ ఈ విషయం చెప్పిన దగ్గర్నుండి అతన్ని తలెత్తి చూడడానికి కూడా మొహ మాటంగా తనే ఏదో తప్పు చేసినట్టుగా ఫీలయి పోతున్నది.

ఎంతసేపటికి రంజిత కళ్ళెత్తి తనవేపు చూసి మాట్లాడే సూచనలు కనిపించక పోయేసరికి మనోహరే కదిలించాడు.

"చూడు రంజూ! మన అమ్మ, నాన్న ఇంకా వివాహం చేసుకోలేదు చేసుందామనుకున్నారు అంతే. అర్థం అయిందా? ఇంకా చేసుకుందా మనుకున్నారే కాని చేసుకోలేదు. తెలిసిందా? కాబట్టి మనం కూడా అప్పుడే అన్నా చెల్లెళ్లం అయిపోలేదు. అర్థం అవుతోందా? నువ్వేదో తప్పు చేసినట్లు అనుకోనక్కర్లేదు. అలా తలొంచుకుని కూర్చోనక్కర్లేదు. వాళ్ళు అను కున్నంత మాత్రాన ఒక్కరోజులో ఉన్న వరసలు మారిపోయి క్రొత్త వరసలు పుట్టుకు రావు. లేని వరసలు ఊహించుకుని నటిం చడం అంటే నాకు చేతకాని పని. అండ్ ఐ హేట్ ఇట్ టూ. అందుకని నేను చెప్పేదేమి టంటే ప్రస్తుతం నువ్వు మునుపటిలాగే నాతో ఫ్రీగా ఉండొచ్చని" మనోహర్‌కి అప్పుడే ఈ విషయం తెలిసి తేరుకున్నాడు. పైగా మగవాడు. అతనిలా రంజిత ఆ విష యాన్ని అంత తేలిగ్గా తీసుకోలేకపోతున్నది. అయినా మనోహర్ మాటలు కొంత పని చేసి నాయి. తలెత్తి మనోహర్ వేపు చూసింది.

"ఇంతకీ ఏమిటి ఆలోచించావో చెప్పు" అన్నాడు మళ్ళీ తనే.

"చెప్పటానికేముంది? రెండిట్లో ఏదో ఒక పెళ్ళే జరగడం సంభవం. మన పెళ్ళి జరగనంత మాత్రాన నీకూ మరో పిల్ల దొరక్కపోదు. కానీ మా అమ్మకి మీ నాన్న గారివంటి సహృదయులు దొరకడం కష్టం. కాబట్టి మనమే మానుకుంటే మంచిదనిపి స్తోంది."

విని, ఆవేశమో, బాధో అణచిపెట్టినట్టు మనోహర్ ముఖం ఎర్రబడిపోయింది. దవ డలు అదిరిపోతున్నాయి. అయినా వీలనయి నంత నిగ్రహించుకొని సౌమ్యంగానే అన్నాడు

"బాగా ఆలోచించే మాట్లాడుతున్నావా అని.

"అంతకంటె ఆలోచించడానికి కేముం [illegible]?"

"ఏముందనా? నువ్వన్నట్లు నేను మగ వాడిని. పెళ్ళిచేసుకుందామనుకుంటే మ పిల్ల దొరక్కపోదు. పైగా నాకు పెళ్ళి క ల్పిన చెల్లెళ్ళూ, తమ్ముళ్ళూ ఎవరూ లేరు. నీవు ఆలోచించాల్సింది. నా గురించి కా , నీ గురించి, నీ తమ్ముడి గురించి, గీత గ ంచి.

"మనిద్దరి విషయం ఇంట్లో తెలీద కాని ఊళ్ళో చాలా మందికి తెలుసును. రేపు వీళ్ళిద్దరూ పునర్వివాహం చేసుకుంటే, మన గురించి ఏమనుకుంటారో ఆలోచిం [illegible]వా? ఇదేం బొమ్మలాట అనుకున్నావా? [illegible]రసా వాని మన ఇష్టం వచ్చినట్టు మార్చు[illegible]టూ పోవడానికి. పోనీ మనిద్దరి సంగతి ఏమ యినా, గీత పెళ్లవడం యెంత కష్టమె ఆలో చించావా?

"అయినా అంత తేలిగ్గా ఆ మాట ఎలా అనగలిగావు రంజా? వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళి చేసు కున్నంత మాత్రాన నీవు నన్ను [illegible]స్నగా భావించగలవా? నా వేపు చూసి చెప్పు."

రంజా మౌనంగా ఉండిపోవడం తి మళ్ళీ తనే అందుకున్నాడు. "వాళ్ళిద్దరి వి [illegible]హం వలన సంతోషంకంటె మన జీవితాలు పాడు కాకపోయినా దారి తప్పుతాయి. అ[illegible] నీకు నమ్మకమేనా?

"ఏమో ఏది ఏమైనా ఇవాల్టిదాకా పెళ్లి చేసుకుందామనుకున్నవాళ్లం రేపటి [illegible]ంచి అన్నా చెల్లెళ్ళుగా ఉండడమంటే [illegible] వల్ల అయ్యేపని కాదు. అంతటి ఆత్మ [illegible]ంచన నా తరం కాదు."

దానికి రంజా "నా వల్ల మాత్రం అయ్యే పని అనుకుంటున్నావా? అందుకే ఎమ్. ఎస్. సి. అయినావే పై చదువుకో, ఉదో[illegible]నికో పై ఊరు వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నా[illegible]

"నిజమే గీత.రమేష్ విషయం [illegible]ప్పటి వరకూ ఆలోచించలేదు. అయినా వారి సంగతి చూసుకోవడానికి పెద్దవార[illegible]న్నారు. వాళ్లు అన్నీ ఆలోచించే చేస్తారని నాకు నమ్మకం ఉంది. నా విషయం నాకు బెంగ లేదు ఏది యెలా అవ్వాల్సి వుంటే అలా అవుతుంది."

తను ఇంత విడమర్చి చెప్పినా [illegible]ంజిత తన అభిప్రాయం మార్చుకోకుండా [illegible]ళ్ళీ ఆ మాటే అంటే ఒళ్లు మండింది మనో[illegible]ర్‌కి.

"ఆహా! ఏం ఫిలాసఫీ! ఏం చె[illegible]ప్యాలో చేతకానప్పుడు వేదాంతాన్ని పట్టుకువ[illegible]ేల్లాడు

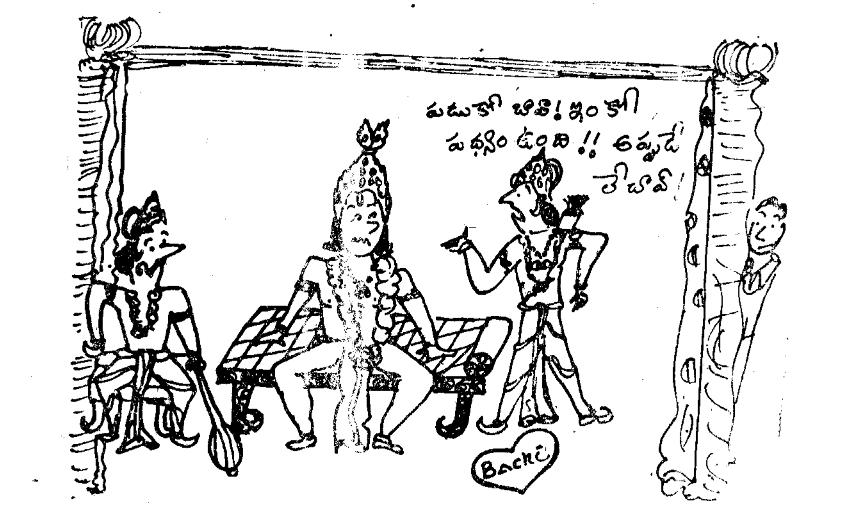

తారు నీలాంటి వాళ్ళు."

"అవును నేను చేతకానిదాన్నే. నీ అంత తెలివితేటలు నాకు లేవు. నువ్వు యెన్నిచెప్పు నా అభిప్రాయం మాత్రం మారదు" కొంచెం ఘాటుగానే అంది రంజిత.

"ఓహో! అయితే నువ్వు చేస్తున్నది 'త్యాగం' అన్నమాట. కానీ నీవు చేస్తున్న త్యాగం వల్ల మిగిలేది సంతోషం మాత్రం కాదని నేను చెప్పగలను.

"నీ అంత అభ్యుదయ భావాలు నాకు లేక కాదు. కానీ కొన్ని ఆదర్శాలు ఆచర ణలో పెట్టగలం. కొన్ని పెట్టలేము.

"నా మాట విను రంజా! ఇప్పటికీ మించి పోయిందిలేదు. నీవు నీ నిర్ణయం మార్చుకో. మిగతాది నేను చూసుకుంటాను. రంజా! ప్లీజ్! డోంట్ బిహేవ్ లైక్ సెంటిమెంటల్ ఫూల్! బీ ప్రాక్టికల్!" మొదట్లో వెటకా రంగా మాట్లాడినా, రంజితకి నచ్చజెప్పే ధోరణిలోకి దిగాడు మనోహర్.

కానీ రంజిత నిర్ణయం మారలేదు. మనో హర్ పరీక్షగా చూసేసరికి కళ్ళలో నీళ్ళు కన్పించాయి.

"మనందరి మంచికీ చెపుతూంటే అర్థం చేసుకోకుండా ఏడుస్తూ కూర్చుంటే ఏం లాభం? కానీ తర్వాత ఎప్పటికయినా నీ నిర్ణ యానికి నువ్వే బాధపడకపోవు. పద కాలేజీ దాకా దిగ బెడతా" అంటూ తనూ లేచాడు.

"ఇంక ఈ పూట కాలేజీకి వెళ్ళలేను. ఇంటిదాకా రా" అంటూ తనూ లేచింది రంజిత.

* * *

ఎప్పుడూ రంజిత యింటి మలుపు దాకా దిగబెట్టే వాడు ఆమె వద్దంటున్నా వాళ్ళ ఇంటిదాకా వెళ్ళి తిరుగు ముఖం పట్ట బోయాడు. అంతలో తన తండ్రి గొంతువిని అక్కడే తలుపు దగ్గరే ఆగిపోయాడు. కాలింగ్ బెల్ నొక్కబోయిన రంజిత కూడా ఆగిపోయి లోపల్నుంచి వచ్చే మాటలు వింటూ మనోహర్ వేపు చూస్తుండిపోయింది.

"మీరు రంజితకి మన విషయం చెప్పక పోవడం మంచిపని చేశారు. ఏ విషయం చెప్పకుండా తనలో తను బాధపడుతూ అయోమయంగా ఉండిపోయేది. ఈనాడు రంజిత మా వాడికి రాసిన ఉత్తరం నా కంట పడింది కాబట్టి సరిపోయింది. లేకపోతే ఎంత నర్థం జరిగేదో. సరే ఇప్పుడింక చెయ్యా ల్సింది పిల్లల ఇష్టప్రకారం వాళ్ళ పెళ్లి. రంజితతో మాట్లాడి వచ్చే నెల తన పరీక్షలు అయిన వెంటనే ముహూర్తం పెట్టిస్తే సరి. ఇన్నాళ్లూ ఏదో ఒక ఇంట్లో పిల్లలనుకుని ఆ దృష్టితో చూడలేదు కాని రంజిత నా కోడ లుగా రావడంకంటె వేరే అదృష్టం ఏముంది?......"

ఇలా ఏదేదో చెప్పుకుపోతున్నారు వాసు దేవరావుగారు. మధ్య మధ్యలో కౌసల్య కూడా ఏదో చెపుతోంది.

కథ మళ్ళీ మలుపు తిరిగింది. తాను విన్న దానికి తృప్తిపడి మనోహర్ వేపు చూసింది రంజిత "ఛ్ఛా! ఛ్ఛా! నువ్వు అంత పెద్ద త్యాగం చేద్దామనుకుంటే అవకాశం లేకుండా చేస్తారే ఇద్దరూ కలిసి" వెక్కిరిస్తున్నట్లు చిరునవ్వు చిందిస్తూ చూస్తున్నాడు మనో హర్. చటుక్కున కళ్లు వాల్చేసింది రంజిత. □